

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6.— kor., negyedévre 3.— kor.
Vidéken: Félévre 8.— kor., negyedévre 4.50 kor.

Felolós szerkesztő:

Dr GÁL ZOLTÁN.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Bégenfeld-ter 2. szám. — Telefon 412. szám.
Egyes szám ára 4 fillér.

Dr Tüdös János beszámolója.

(F.) Debrecen város első kerületének nagy napja volt vasárnap: dr Tüdös János, a kerület volt képviselője tartotta beszámolóját és mint újból jelölt képviselő egyuttal programbeszédet is mondott.

Hatalmas sereg gyűlt össze a Bika dísztermében a programbeszéd meghallgatására. Hatalmas tömegű választópolgárság hallgatta mely csendben, nagy figyelemmel a képviselő előtt duzzadó, logikus, magvas beszédét, amellyel magával ragadta a szíveket, lelkeket, amellyel meggyőzte hallgatóit arról, hogy az általa követett zászlónak erős, törhetetlen katonája.

Ékes beszédben számolt be képviselősködéséről, amelynek rövid ideje alatt is erősen munkálkodott a függetlenségi eszmék érdekében s még ékebb szavakban jelölte ki az utat, amelyen haladni akar, amelyen haladni fog. Kijelölte azt az egyenes utat, amelyen a függetlenségi és 48-as eszmék haladnak, s megfogadta az ezernyi ember füle hallatára, hogy erről az utról nem fog letérni holta napjáig soha!

A tömeg pedig tombolt, éltette az erős érzelmű képviselőt, éltette a programot, amelyet ő zászlójára tűzött, éltette a politikai irányt, amely ennek a hazának nagyságát, a nemzet szabadságát, s népeinek boldogságát akarja kivívni, s ezért a nagyságért, szabadságért és boldogságért törekszik karjának minden erejével, ezt óhajja szívének, lelkének minden érzelmével.

Dr Tüdös János programbeszédé meggyőzte a választópolgárságot arról, hogy jelöltje a független, szabad Magyarország híve. Meggyőzte a polgárságot arról, hogy zászlójára vannak írva mindazon törekvések, amelyek a szabad, független Magyarország felé vezetnek. Ezek a törekvések pedig a függetlenségi és 48-as párt törekvései. Ezeket vallotta magáénak a jelölt, ezeket írta fel zászlójára, ezekkel indul a választási harcra. S látva a polgárság lelkesedését, látva a szeretetet, amellyel a jelöltjét körülvette, e választási harcra nézve egy pillanatig sem lehet kétséges, mert még ha személye nem volna oly kitűnő, ha egyénisége nem örvendezne is általános szeretetnek és tiszteletnek: győzni fognak, győzők kell az igéknek, az eszméknek.

Kitűzte a zászlót a jelölt, haladjunk utána egy szívvel, egy lélekkel!

A beszámolóról és a programbeszédéről szóló tudósításunk a következő:

Vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor kezdődött a programbeszéd. Az „Arany Bika” nagy termét szüntig megtöltötte a választópolgárság.

Somogyi Pál elnök nyitotta meg a népgyűlést. Rövid, lelkes szavakban hívta fel a választók figyelmét a programbeszéd meghallgatására, amelyet husvét hétfőjéről halasztottak el a mai napra.

Somogyi Pál megnyitó beszéde:
Mélyen tisztelt uraim!

Lelkem szeretetével nyitom meg ezuttal is választó polgártársaimnak jelen gyűlést. Méltóztatnak tudni, hogy eredetileg az volt a függetlenségi és 48-as párt terve, hogy az elmúlt husvétünnep második napján fogják megtartani képviselőjelöltjeink beszámoló- és programbeszédeiket. Meg is tartottuk a választók gyűlést e célból, azonban két képviselő urnak a beszédje oly hosszúra nyúlt, hogy emiatt a gyűlést tovább folytatni nem lehetett. Ennélfogva erre az alkalomra halasztottuk el azt, hogy az intéző bizottság ajánlatára az utcai kerületi választmány által egyhangulag jelölt dr Tüdös János ur ezuttal mondja el beszámoló- és programbeszédét, ezuttal bontsa ki azt a zászlót, amelyre hazánk politikai és közgazdasági önállóságának magasztos igéi, epei vannak felírva, azt a zászlót, amelyet Debrecen város mindenik választókerülete a legutóbbi időben győzelemmel lobogtatott meg, azt a zászlót, amelyet 1875. óta az első kerületi választó polgárság mindenkor, minden választás után a leglelkesebben, győzelemmel lobogtatott. — Hiszem, hogy Debrecen város polgársága ezuttal is rendületlenül áll meg e mellett a zászló mellett.

Éppen azért felekérem képviselőjelöltünket, dr Tüdös János urat programbeszédjének megtartására. A mélyen tisztelt választókat pedig szívesen kérem, szerezzünk ennek a gyűlésünknek azáltal is súlyt és értéket, hogy ez a gyűlésünk a legnagyobb méltósággal, teljes rendben folytatódjék le.

Midőn ezt a szíves kérést intézem a mélyen tisztelt választókhöz, kérem dr. Tüdös János urat, méltóztatnék beszédét megtartani. (Élénk éljenzés és taps. Halljuk. Halljuk.)

Dr Tüdös János erre a következő beszédet mondta:

Mélyen tisztelt választó polgárok!
Tisztelt polgártársak!

A parlamentáris életnek törvény erejű szokásai megkívánják, megkövetelik, hogy a képviselő beszámoljon a választó polgároknak, a népnek és általában a nagynyilvánosságunknak arról a működéséről és tevékenységéről, amelyet képviselői megbízatása idején a törvényhozásban, a parlamentben kifejtett és azokról az eseményekről, amelyek képviselői működése alatt az országgyűlésen lefolytak.

Ennek a kötelességnek én hálás szívvel és Debrecen város polgársága iránti köszönettel és tisztelettel kívánok eleget tenni. (Halljuk.)

Azonban ugyyszintén megvallva bizonyos tekintetben zavarban vagyok, hogy miként számoljak be arról a néhány hónapról, t. i. 1909 október 20-ika, azaz megválasztásom óta eltelt időről — parlamenti működésemről és a koalíciós kormányzatnak érdemeit és hibáit, sikereit és verességeit, azokat a nagy és édes reményeket és keserű csalódásokat, azokat a magasztos vágyakat és szomorú kiábrándulásokat esetelni, melyek ezt az uralmat megalakulása óta körülvevtek és bukásában követték, hanem csupán az én parlamenti magatartásomról, ezen rövid idő alatt szerzett benyomásaimról, meggyőződésemről és elhatározásomról kívánok szólni. (Halljuk! Halljuk!)

Az alatt az öt hónap alatt, melyet az előbb érintettem, Magyarország törvényhozásának képviselőháza mindössze 14 ülést tartott és sajnálattal kell bevallanom, hogy ez alatt az idő alatt oly tevékenységet, melyből az ország népének közvetlen haszna, előmenetele származott volna, ki nem fejtett. Meg van ennek a maga oka, t. i. az a hosszú idő óta húzódó válság, mely 1909. április 24-én a koalíciós kormány első lemondásával kezdődött és amelynek sajnos még ma sincs vége. És mindamellett hogy ezen idő alatt az országgyűlés konkrét eredményekben mutatkozó sikeres működést felmutatni nem tud, az én felfogásom szerint a koalíciós kormányzatnak ez az időszaka a legfontosabb hazánk jövőd sorsa kialakulása tekintetében. Ez alatt az idő alatt állnak be oly nagy változások és átalakulások, amelyek hazánk jövőd sorsára nézve korszakos hatással vannak. (Ugy van.)

Ezek a nagyfontosságú események röviden a következők: Első sorban is a koalíciónak teljes és végleges felbomlása, azután ami ennél sokkal fontosabb és nagy jelentőségű, a függetlenségi és 48-as párt ketté szakadása; ezt követőleg az új, parlamenten kívüli elemekből összetehozott Khuen-Héderváry kormány kinevezése, ennek bizalmatlansági szavazattal való leszavazása, azután az új 67-es kormánypártnak a nemzeti munkapártnak megalakulása és az ennek támogatásában gróf Tisza István (abcug, le vele!) által kifejtett országos akció és végül a parlamentnek törvény és alkotmány elemeire ex-lexben való feloszlatása. Mindezekről részletesen nem kívánok szólni, mert hiszen ezekről a polgártársaimnak kellő tudomásuk van, minthogy a politikai eseményeket élő figyelemmel kísérik.

De foglalkozni kívánok a függetlenségi és 48-as párt kettészakadásának a jelen óráig és ennek belátható következményeivel; azután a kormány szándékaival és a munkapárt programjával. (Halljuk.)

Kétségtelen tisztelt polgártársaim, hogy a függetlenségi és 48-as párt ketté szakadásával e párt majdnem ugyanazon helyzetbe jutott, mint amelyben a koalíció uralmanak kezdete előtt volt, t. i. megszűnt abszolút többség lenni és így megszűnt a parlamentáris elvek alapján a kormányzat átvételére való jogos igénye.

Ez által a függetlenségi és 48-as párt abszolút többsége megszűnván, — a királyra nézve megszűnt az a törvényes kényszer, amely alatt eddig állott, amennyiben a függetlenségi és 48-as párt abszolút többsége

esetén, hogyha a parlamentáris elveket láb-al tiporni nem akarta, kötelessége lett volna a kormányzást a parlamentben abszolút többségre jutott függetlenségi és 48-as pártra bízni és azzal kormányozni. — Természetes, hogy a függetlenségi és 48-as párt a kormányzást csak azon feltétel alatt vállalta volna el, hogy ha a király e pártnak törvényen alapuló követeléséhez, hogy az ország gazdasági önállóságát és gazdasági szabadságát előkészítse és a közös bank szabadságát megszűnésével az önálló magyar bankot felállítsa, — hozzájárult volna. Mert enélkül a kormányzást a függetlenségi pártnak elvállalnia erkölcsi lehetetlenség lett volna. Azt mondják erre, hogy hiszen nyilvánvaló volt, hogy a király ez elől mereven elzárkózott, de még az abszolút többségre jutott függetlenségi párttal szemben is. Tehát a függetlenségi párt a kormányt át nem vehette. Ez egyáltalán nem lett volna oly nagy baj, mert ez esetben a függetlenségi párt egységesen, a maga óriási hatalmával és tekintélyével hátat fordított volna a kormányhatalomnak és ha ez a párt egységesen kitart a követelése mellett, akkor lehetséges lett volna a parlamenten kívüli elemekből összetákolt kormányt bárminő kilátással, sőt a siker bárminő halvány reményével venni fel a választási harcot s azzal a szándékkal menni bele a küzdelembe, hogy a nagy és egységes függetlenségi pártot leverje.

Igenis a függ. és 48-as párt kormányképes lett volna és kormányképes maradt volna abban az esetben, ha kettő nem szakad, mert kormányzati programja, a gazdasági önállóság a király által szentesített és a korona által a kormányzás alapjául elfogadott 1867. évi PII. XII. t. cikkben alapul s ez a program kormányképességét biztosította volna. És ha a korona továbbra is elzárkózott volna a nemzet és a párt követelésének teljesítése elől és feloszlatta volna az országgyűlést, feloszlathatta volna bátran, feloszlathatta volna többször is, annak az általa kinevezett új kormányt semmi kilátása nem lett volna arra, hogy a függ. és 48-as pártot a választási harcban legyőzze, kisebbségre szorítsa, bármilyen nagy is az a császári hatalom, bármily sok milliót pazaroltak volna el és akármilyen nagy pressiót alkalmaztak volna is az ország közhangulatának megváltoztatására és kikészítésére. A függ. és 48-as párt — meggyőződésem szerint — nem csak tért nem vesztett volna, hanem sokkal hatalmasabb számban került volna vissza a parlamentbe és újra azon törvényes kényszer alatt állott volna a korona, hogy a többségre jutott függetlenségi pártra lett volna újra utalva és annak lett volna kénytelen átadni a kormányzást. (Ugy van! Ugy van!)

Ma azonban — tisztelt uraim — a helyzet egészen más. A nemzeti munkapártnak nagy hírű, nagy tekintélyű és — elismerhetjük — nagy tehetségű agitátor fővezére gróf Tisza István (abcug le vele) azt hirdeti ország-világ előtt, hogy a függ. és 48-as párt politikája csődöt mondott. Nem csak azért, mert az országgyűlés tartama alatt kettő szakadt és így kisebbséggé vált, hanem különösen azért, mert a függetlenségi párt egyik része nyíltan bevalja, hogy programjának a legminimálisabb mérvben való megvalósítása is legyőzhetetlen akadályokba ütközik és ez a fractió hajlandó lett volna a kormányzás továbbvitelére program-pontja bármelyikének megvalósítása nélkül is — s a másik része pedig — igaz, hogy programja egyik sarkalatos pontjához, a gazdasági önállósághoz feltétlenül ragaszkodott s a mellett kitartott, de mit ért el vele? Semmit! Csakugy mint a másik rész a teljes lemondással.

Ebben csakis annyi az igaz, hogy a függetlenségi és 48-as párt kettő szakadásával megszűnő abszolút többség lenni, nem követelhette a kormányzásnak reá való ruházását s újra ellenzékbe kellett volna mennie. Azonban, ha a függetlenségi és a 48-as párt újra többségbe jut, ismét elő áll a koronával szemben a törvényes kényszer, s a korona mással mint a többséggel kormányozni nem lesz képes.

Mire volt hát jó a függetlenségi párt

kettő szakadása? Arra volt jó, hogy ez által a korona megkerülhesse és megkerülje törvényes és alkotmányos kötelességét és megkísérte a függetlenségi párt kijátszásával és — ha lehet — teljes lejáratásával és letörésével egy oly 67-es többség összeverbuválását, amely a bécsi hagyományos osztrák politikának mindenre kő-z eszköze legyen. (Ugy van. Ugy van.) És miért van szüksége a koronának ily többségre? azért, mert a hagyományos, évszázados, elnyomó és kiszákmányoló politika, melyet Bécs és Ausztria követ, máskép, mint alkotmányos formák között fenn nem tartható és tovább nem folytatható. Mert ha egys. er a bécsi politika az alkotmányos formákat feladja, azonnal pőrre le van vetkőztetve az osztrák császári abszolutizmus, amely nemesek Ausztriának, hanem a dinasztiaik is rendkívül veszedelmes következményeket vonhat a nyakába. Szüksége van tehát a bécsi politikának és a dinasztiaiknak parlamenti többségre, szüksége van alkotmányos formákra, hogy ennek a politikának, ennek az uralomnak a törvényesség látszatát adhassa.

És kell e magyarázat, tisztelt Uram, hogy ennek a politikának mi a célja? E politikának célja az egységes, osztrák császári összbirodalom szervezése, fentartása és megerősítése. Ez a politika követeli az oly akciót, mint a múlt évben a szerb háború előkészítése; ez a politika követelte Bosznia annexióját, amely két kormányzati tény rengeteg pénzoldozatba, sok száz millióba került. Ez a politika támaszkodik a magyarsággal szemben a horvátokra, valamint a Bécsből állandóan izgatott nemzetiségekre; ez kívánja a katonai terhek folytonos fokozását, a hadi tengerészeti örületes fejlesztését. Ez a politika, amely nem engedi és nem tűri a monarchia összekötő nagy gazdasági egység megbontását, Magyarország gazdasági felzárkódását. Ez az összbirodalmi politika dicősi és magasztalja a vám- és pénzügyi egységet, amelynek uralma alatt Magyarországon önálló, egységes, életképes ipar kifejlődni nem képes, a mezőgazdaság is selym-üldök, s a kereskedelem is Ausztria és Bécs üzleti érdekéhez van láncolva. (Ugy van. Ugy van.)

Ennek az összbirodalmi politikának ravasz, alnok és titokzatos képviselője gróf Khuen-Hederváry Károly a jelenlegi miniszterelnök. Ennek a politikának kellett volna, hogy ez a miniszterelnök az országgyűlést feloszlatása után az új választásokkal többséget szerezzen. De Khuen-Hederváry Károly nem az az ember, aki Magyarországon még annyi millióval, még oly nagy presszióval is többséget teremtsen. Ezért előállt a nemzeti munkapárt Messiása, a geszti remete, mint egy új Toldi Miklós, aki nem ugyan a buzogányával, hanem fanatikus szónoklataival hajítja, tereli össze azokat az elemeket, melyek a kétségbe esés, a megfélemlítés, az önzés, a kishitűség és lemondásnak nem képesek ellenállani, hanem meghódolnak előtte és követik maniatikus vezérüket tüskönbokron át.

Gróf Tisza István azt mondja, hogy a függ. és 48-as párt programja csak idális eszménykép; program, amely nem valósítható meg és mihelyt a függetlenségi párt kormányozni kíván és kormányra vállalkozik, azt csak a lemondás-al teheti, mert programjából megvalósítani semmit sem képes. Ez nem helyes, nem megfelelő és ország boldogulására nem vezető politika.

Mi hát az a politikájuk, mi az a megvalósítható program, a mit a munkapárt vall s gr. Tisza István oly fanatikus, ekerseredet lelkességgel hirdeti? Hat én elmondom. (Halljuk! Halljuk!) Ez a következő: Meg kell szavazni azokat a száz milliókat, melyeket a szerb hadi készülődések fel-emésztettek, meg kell szavazni a folytonosan emelkedő katonai követeléseket; a létszám emelést, tehát a fokozódó véradót is. És mndezért amit kap a Magyar nemzet? Vajon megkapja-e az 1867. évi XII-k törvényekben a kiegyezési törvénybe belefoglalt így a törvény által biztosított, a közös hadseregkiegészítését képező magyar hadsereget? Sőt el kell ismernie, hogy azok a jogok is, melyek a katonaságra vonatkozóan a nemzet részére a kiegyezési törvényben kifejezetten

fentartva vannak, azok is királyi felség jogok, meg kell szavazni azon száz milliókat, melyek Bosznia annexiójával jártak. És mi ennek viszonzása? Vajon Magyarországhoz, vajon a magyar szent koronához fogják-e csatolni a legnagyobb részben magyar vérel és magyar pénzen meghódított régi magyar birodalmi tartományt? Nem! Ellenkezőleg jó képet kell hozzá venni, hogy osztrák császári provinciát fognak belőle csinálni, és adnak neki császári pátenssel az országgyűlés megkerülésével olyan alkotmányt, amely tulajdonképpen nem alkotmány, hanem az alkotmánynak valóságok kifigurázása.

Meg kell szavazni a milliárdos kölcsönöket, a folytonosan fokozódó adókat, a bankszabadság meghosszabbítását és annakidején a közös vámterület fentartását.

Ime, ezek azok a nemzeti jogok, amelyeket az új messiás Khuen-Hederváryval hirdeti; ez az a munka, amely alatt vért fog izzadni a magyar nép, a nyomorult adózó nép. És ha nem tetszik neki az élet itt a tejjel-mézzel folyó Kanaánban, ezen a nyomorúságos magyar földön, akkor szedheti a sátorfáját, veheti a kezébe a vándorbotot és mehet Amerikába kivándorolni. (Ugy van! Ugy van! Ez a megvalósítható és megvalósítandó munkaprogram!)

És mi ennek a nemzeti munkapártnak az a program-pontja, amely gróf Tisza szerint szintén megvalósíthatatlan? Ez az általános, egyenlő, titkos választói jog, amely ellen ez a nagynevű agitátor a legelesebb, a legadázabb harcot vívja.

Ez a politika én szerintem könnyelmű és vétkes politika. Könnyelmű azért, mert szövegátába szegődött annak a bécsi osztrák politikának, amely bécsi osztrák politika Magyarországnak sem állami, sem gazdasági, sem kulturális fejlődését és felvirágzását a szívében nem viselte soha és nem is fogja a szívében viselni soha, sőt ellenkezőleg ez a politika az, amely még mindig a rebelleknek tartott Magyarország teljes elnyomását és kiszákmányolását tekinti céljául. És vétkes ez a politika azért, mert ha uralomra jut, következtése nem lesz más, mint Magyarország állami, gazdasági és kulturális hanyatlása és lesüljedése. (Ugy van! Ugy van!)

Mi tehát a függetlenségi pártnak a feladata? Az, hogy ezt a politikát lehetetlenné tegye. De nem obstrukcióval, hanem a függetlenségi pártnak többségre jutásával. Én nem habozom kimondani, hogy én azt a parlamenti harcmodort, amely az obstrukciót állandóan taktikai eszközül használja, sem helyesnek, sem jogosnak el nem ismerem, sőt elítélem. (Helyesítés) Obstrukciós politikával állandó és maradó sikereket és eredményeket elérni nem lehet és dörög az azt hinni, hogy Magyarország várva várt regenerálását ily politikával, parlamenti forradalmakkal lehetne keresztül vinni. A megoldás csak egy lehet: többségre kell juttatni a függetlenségi pártot. (Tetszés)

A koalíciós kormányzat alatt azonban a függ. és 48-as pártnak nimbusza, valljuk meg, nagyon megtépetett és nagyon elhomályosult, az a kérdés ennél fogva, hogy az igazi régi függetlenségi politika Magyarországon miként juthat többségre? Ennek csak egy útja van. Ez az út, amelyre a kormány a nagybirtokú feudális nagy urak, az agrárius politika hirdetői rálépni nem mernek, sőt amely ellen a végletekig harcolnak, ez az út az általános, egyenlő, titkos választójognak a megvalósítása. (Elnék tetszés taps.)

A koalíciós kormányzatnak volt a feladata, hogy ezt a reformot a királlyal egyetértésben megvalósítsa s életbe léptesse. Ennek a kötelességnek eleget tenni azonban nem tudott. Pedig ha ezt a reformot a koalíciós kormány megvalósítja és életbelépteti, akkor ma egészen más fele politikai küzdelem volna felszínre, akkor tény és valóság volna, hogy a politikai pártok elvei a szövegát termézet szerinti irányban a konzervatív és radikális irányokban jegecesednének ki. És ez a kialakulás a magyar parlamenti élet egységes fejlődését és felvirágzását biztosítaná. Mindaddig azonban, míg ez a radikális reform meg nem valósul, mind-

addig nagy és mélyreható átalakulásról, fejlődésről, haladásról, lendületről szólni sem lehet. Ez az oka tisztelt polgártársaim, hogy a politikai kérdések közt ma a választójogi reform áll előtérbe.

Jól tudja mindenki, hogy a választójogi reformnak a megvalósításához a korona nemcsak hogy hozzájárul, hanem a koalíciós kormánnyal létrejött egyezmény alkalmával egyenesen kikötötte ennek a nagy reformnak a megvalósítását és abba kegytelenek voltak belenyugodni még azon pártjai is a koalíciónak, — a 67-es partok — amelyek az általános választójogi programjukban soha fel nem vették. Igaz, ugyan, hogy későbbben a korona megadta előzetes hozzájárulását egy oly választójogi reform javaslatához, amely ha megvalósul a pluralitással, a közvetett szavazással és az — habár leszállított — adószusszal, az általános egyenlő választójognak csak meghamisítása lett volna. (Igaz, úgy van, tetszés.)

De reményem és remélhetjük, hogy a koalíció felbomlásával és az alkotmánypárt teljes feloszlásával ez a választójogi reformjavaslat végleg letűnik a föld színéről és feledésbe megy. Ha csak a kormánypártnak, amely pedig azzal a kötelezettséggel jött és kapta a hatalmat, hogy a nagy reformot radikális irányban valósítja meg, ha csak a kormánynak az az áramlata, amelynek Tisza áll az élén, felül nem kerekedik, hirdetővé a pluralitást és harcolván az általános, egyenlő választójog ellen és mind ezek dacára nagyon sokan azok közül, kik vagy a munkapárthoz tartoznak, vagy csak színtanok a párthoz és annak támogatói között láthatók, ezt eltűrik és ezzel szemben minket vádolnak azzal, hogy a radikális választójogi reformot csak takikálásból hangoztatjuk, hogy a közhangulat mellettünk nyilatkozzék meg. Legutóbb is, az országos szociáldemokrata pártnak Budapesten a husvéti ünnepek alatt tartott országos gyűlése alkalmával a függetlenségi és 48-as párt megvédőitől azzal, hogy a radikális választójogi jog megvalósítását komolyan nem akarja. Hát, tisztelt Uraim, én a magam részéről ezennel ünnepélyesen kijelentem, hogy én az általános, egyenlő, titkos választójognak meggyőződésből vagyok a tántoríthatatlan híve, meggyőződésből kívánom ennek a reformnak legsürgősebb, elődázhatatlan megvalósítását. (Élénk tetszés, taps.)

A függetlenségi és 48-as pártnak ez mindig hangoztatott programja volt és amint a közelmúltban méltóztattak tapasztalni, nagy-növű elnökünk, Justh Gyula ur is éppen ezen a helyen jelentette ki, hogy ő ezen reformnak ugyan abban a formában híve, mint én és annak megvalósítását első kormányzati feladatnak tekinti. (Élénk éljen-és.)

Tisztelt Polgártársak! A társadalmi osztály jelenlegi tagozódása elavult, túl élte az magát és egészséges fejlődésre nem képes. Ma az arisztokrácia a maga óriási nagy vagyoni erejével és hagyományos befolyásával úgy szólván nyakán ül az országnak és vele csak a papi hatalom meg a plutokrácia képes felvenni a versenyt. A gentry, a régi nemesi osztály vagyoniilag és kulturailag majdnem teljesen elpusztult és mindamellett anyagi és szellemi erejével arányban nem álló rendkívüli befolyást gyakorol még mindig közéletünk vitelére. A polgári osztály gyenge, csenévész, vérszegény, a nép pedig forrong, elégedetlen, követelő, erőszakos és mint a börtönében bezárt oroszán rázza börtöne oszlopait.

Tisztelt Polgártársak! Egészséges fejlődés, jótékony átalakulás csakis a népjogok kiterjesztésével, az erőviszonyok megváltoztatásával remélhető. Mert bizonyos az, hogy ha a jelenlegi még jogtalan néptömeg jogainak birtokába jut és öntudatra ébred, akkor politikai hatalmát és befolyását nem csupán kulturális és szociális téren fogja érvényesíteni, hanem első sorban és legfőképpen gazdasági téren. És a gazdasági téren öntudatos is, de ösztönszerűleg is követelni fogja mindazoknak az előfeltételeknek a megszerzését, amelyek a nép gazdasági megerősödését, vagyonosodását és anyagi boldogulását biztosítják. Ezen előfeltételek pedig: az ország gazdasági felszabadulása és teljes gazdasági függetlensége. (Élénk éljen-és és taps.)

Meg vagyok arról győződve, hogy ez az áramlat nem fog itt megállni, — hanem éppen azért, hogy minden kulturális, szociális, társadalmi és gazdasági igényeinek és szükségleteinek kielégítését biztosítsa, mint egy ember fogja követelni az állam részére is az **állami hatalom teljességét**. (Ugy van! Ugy van!) Ezt pedig csakis a teljes közjogi önállóság és teljes politikai függetlenség adja meg. (Tetszés.) Erős a hitem és meggyőződése, hogy csakis a nép felszabadításával, az újjászületés legbiztosabb és ellenállhatatlan erővel előretörő demokrácia segítségével leszünk képesek megvívni és kiküzdeni nagy nemzeti céljainkat és csak így fogjuk megvalósítani tudni a függetlenségi és 48-as párt igazi programját a maga teljességében. — tudniillik a teljesen szabad, független, nagy, gazdag és boldog Magyarországot. (Éljen-és.)

Tisztelt polgártársaim! Ma most itt a függ. és 48-as párt elveit és programját vazoltam nagy vonásokban és én ezekhez az elvekhez és programhoz holtomig hű leszek. Megtisztelő bizalmukból az első kerület mandatumát elnyervén, ezen elvek szolgáltatában öhajtottam Magyarországot, a magyar nemzet és a magyar nép érdekeit és közlebről Debrecen városának, szeretett szülő városomnak a város polgárságának és lakosságának érdekeit szolgálni és előmozdítani. Sajnos erre még eddigél alkalom alig volt. Ha azonban tisztelt Polgártársaim a közel jövőben bizalmukkal, szeretetükkel ismét megajándékoznak s az első választó kerület mandatumát reám bízzák, remélem, hogy ezen öhajtottamnak és vágyamnak, hogy hazámnak, nemzetemnek szolgálhassak és hogy Debrecen városának és Debrecen lakosságának érdekeit előmozdithassam s anyagi és szellemi felvirágoztatásában közreműködhessem, meg fogok tudni felelni. (Élénk éljen-és.) A függ. és 48-as párt programján állok annak elveit vallom magaménak. Az én szentháromságom: a szabadság, egyenlőség és testvériség. És csak az a vágyam és öhajom, hogy **holtomig egyszerű és hű munkása lehessen az új Magyarországnak**. (Hosszan tartó lelkes éljen-és és taps.)

A képviselő beszédét nagy lelkesedéssel fogadta a közönség.

Dr Juhász Nagy Sándor főjegyző bejelentette, hogy dr Bakonyi Samu, a II. kerület képviselő jelöltje üdvözlő táviratot küldött. A táviratot felolvasták s az szó szerint így szól:

Dr Tüdös János
Debrecen.

Végtelen sajnálatomra itteni elháríthatatlan fontos kötelességek miatt lehetetlen holtnapra hazamegmenem, fogadd szeretett elvtársainkkal együtt hazafias és bajtársi üdvözlőmet. A függetlenségi eszme alkotmányos diadalát semmi hatalom meg nem gátolhatná, hogy ha a nemzet minden igaz fiátegyszerű erővel hatná át Debrecen polgárainak rendületlen elvívésére.

Bakonyi Samu.

Bakonyi Samu táviratának felolvasásakor óriási éljen-és zúgott végig a termen.

Somogyi Pál elnök állt fel ezután s lelkesítő beszéddel buzdítván a polgárságot kitartásra, a népgyűlést bezárta.

Délután négy órakor hosszú kocsisor indult ki a Csapó-kertbe, ahol az iskola udvarán tartotta meg beszámolóját a képviselőjelölt.

Kánya Lajos, a csapó-kerti függetlenségi párt elnök nyitotta meg a népgyűlést, mely után dr Tüdös János mondotta el beszédét, amelyekben ugyanazokat az eszméket hirdette, mint délelőtti beszámolójában. Beszéde nagy lelkesedést keltett. A megjelent nagyszámú polgárság közönségére Jánosi Zoltán és dr Révi Nándor tartottak lelkesítő beszédeket.

Este banket volt Kánya Lajos házában, amelyen a felköszöntők egész sora követte egymást.

— március 5.

A szoboszlói választás. Hajdusoboszló városából arról értesítenek bennünket, hogy a törhetetlen függetlenségi elvű Justh János eddigi képviselővel szemben a szociálisták jelöltje Mezőfi Vilmos. A szociálistáknak igen csekély kitérésük van, s talán éppen ezért fordulnak minden lehető és lehetetlen kortesfogáshoz. Legujabban azzal igyekeztek elbolondítani a népet, hogy az angvalházi pusztáért folyó régi per egyedül a Mezőfi segítőjével lesz elintézendő a szoboszlóiak javára. Ezt a híresztelést le kell szüntetni a közértelemért. Justh Jánosnak, a népszerű képviselőnek megválasztatása egyébként teljesen bizonyos.

Képviselőjelölés Bárándon. A bárándi választókerület függetlenségi pártja február 3-án tartott gyűlésén egyhangúlag a község népszerű s jeles lelkészét, Szabó Józsefet jelölte képviselőnek.

Képviselőjelölés Böszörményben. A hajduböszörményi függetlenségi és 48-as párt vasárnap tartott nagygyűlésén egyhangú lelkesedéssel újra Benedek Jánost jelölte képviselőnek.

Justh Gyula levele.

A debreceni függetlenségi párthoz.

— április 5.

Jelentettük, hogy a debreceni függetlenségi és 48-as párt intézőbizottsága, midőn városunk eddigi jeles képviselőit újból egyhangú lelkesedéssel jelölte, üdvözlő táviratot intézett az országos párt nagy-növű vezéréhez, Justh Gyulához.

A debreceni párt egységes állásfoglalása mindig sokat jelentett az országos pártban is. A legutóbbi képviselőjelölés pedig annál nagyobb jelentőségű volt, mert nyomban a házfelosztás után történt s ilyenformán szinte felelet volt az új kormány első törvényellenes lépésére, a Ház feloszlására.

Justh Gyula, mint most értesülünk, a párt üdvözlésére válaszul a következő levelet intézte Somogyi Pál pártelnökünkhöz:

Igentisztelt Pártelnök ur!

Midőn a debreceni függ. és 48-as párt megtisztelő szíves üdvözléséért, hálás köszönetet mondok, egyuttal őszinte örömemet fejezem ki a fölött, hogy a bekövetkező küzdelmes időkben ismét az igazi, megalkuvást nem ismerő függetlenségi eszmék képviselői mellett foglalnak állást.

Kérem önöket, hogy teljes elszántsággal és tántoríthatatlan kitartással igyekezzenek diadalra juttatni pártunk zászlóját!

Hazafias üdvözléssel:

Justh Gyula.

Az áprilisi közgyűlés tárgyai

— április 5.

Kovács József polgármester elkészítette az április havi közgyűlés tárgysorozatát. A tárgysorozat szerint a következő ügyek kerülnek tárgyalás alá:

Polgármesteri jelentés az 1910. évi január és február hónapokról. Belügyminiszeri leirat a köztisztasági és fuvarozási vállalatok házi kezelésbe vetele tárgyában. Kereskedelemügyi miniszeri leirat, mellyel a bérkocsi ipar gyakorlása tárgyában utonnan alkotott helyhatósági szabályrendelet jórágahagyott. Kereskedelemügyi miniszeri leirat az utháló-

Elnök: Dr. Dzurilla Béla, titkár: Zivuska Andor, jegyző: Mándoki Ferenc, pénztárnok: Nagy József, ellenőr: Troján Ferenc, országos megbízott: Tar Sándor, Nagy Lajos, országos megbízott-helyettes: Nyiri Geza, országos bizottság: Paál Gusztáv, Pattermann Károly.

Választmányi tagok: Mamuzich József, Mándi György, Morász Sándor, Tóth József, Ferkó Gyula, Szentpéteri Sándor, Materny Károly, Olah László, Ujlaki Henrik, Vadász László, Erdős Frigyes, Veres Lajos, Kertész Kálmán.

Póttagok: Csik Ernő, Bornyi Sándor, Desse Zoltán, Hancz Miklós, Petró István, Magyar Dezső.

A megválasztott elnök után háromtagú küldöttség ment — s a gyűlésbe érkeztekor szünni nem akaró éljenzéssel fogadtak dr. Dzurilla Béla elnököt, ki rövid szavakban megválasztását megköszönte s miután indítványt senki nem adott be, az ülést bezártá.

SZÍNHÁZ.

Pillangó kisasszony.

(Puccini operája 3 képben. Először adták Debrecenben 1910. április 3-án.)

A szerelmes japán gésa naiv, megindító történetét, mely egy zenei színmű keretében diadalmasan járta be néhány év előtt a széles világot, vasárnap este viszontláttuk. De az egyszerű kis történetet Puccini hatalmas erejű, csillogó hangszereléssel, erős drámai hévvel komponált muzsikája — megrendítő drámává növelte. A modern olasz zenedrámá legragyogóbb alkotása ez a mű, melyet az exotikus keret csak alkalmasabbá tesz a legraffináltabb zenekari hatások tolmácsolására. Természetesen ez csak elsőrendű zenekarral és kiváló erővel sikerül. Az, hogy a debreceni szintársulat, szakítva a régi elcsépeit operáknak felelevenítésével ezt a művet kitűzte műsorára és nemes ambícióval a szinte leküzdhetetlennek látszó akadályokat legyőzve, tűrhető előadásban mutatta be nekünk, már ez a törekvés méltánylát és teljes elismerést érdemel.

A címszerepben Zilahyné kiváló alakítást produkált. Játéka jellemző, éneke kitűnő volt. Különösen a felső regiszterben csillogott erősen csengő hangja. Az énekesre nagy feladatot róvó szerep minden részét a kimerülés legkisebb jele nélkül énekelte. Belépő dalával és különösen a mű vezérmotívumával, a második képet befejező fináléval ért el nagy hatást.

Pinkerton hadnagy szerepében Torma Zsiga igen használható operanékesnek bizonyult. Kiseb szerepeikben Horváth, Kemény, Bárdos Irma és Gyöngyi Jolán járultak az est sikeréhez.

A zenekar nehéz feladatát csak részben tudta megoldani. Az obligát hárfaki sóret színhatásait a zenekarban elhelyezett pianínó gyengén tudta pótolni. Mégis a hiányos zenekar dacára is érvényesíteni tudta a zenekar agilis vezetője, Mártonfalvy karnagy a mű intencióit és sokszor meglepő összjátékot tudott teremteni. A mű bemutatásának érdeme, nagyrészt az ő energiájához és tudásához fűződik. A későbbi előadásokban, élénkebb tempó csak emelni fogja a mű hatását.

A kiállítás, a diszettek kielégítették a közönséget, mely nagy érdeklődéssel hallgatta az előadást és sokat tapsolt az előadók-nak. A színház színültig megtelt s így jó-tékonyeokra, az ököritői szerencsétlenek hozzátartozóinak is szép összeg jutott. —s.

* A színház műsora. Szerdán „Francián”, színmű. Csütörtökön „Oedipusz király”, szomorujáték. Pénteken ugyanaz. Szombaton „Pillangó kisasszony”, dalmű. Vasárnap délután „A dolovai nábob leánya”, színmű. Este „Édes teher”, énekes bohózat, Somló Emma felléptével. Hétfőn ugyanaz.

Városi közgyűlés előtt.

A jog- és pénzügyi bizottság ülése.

— április 5.

Debrecen város jog- és pénzügyi bizottsága hétfőn délután ülést tartott, amelyen az áprilisi közgyűlés tárgyaival foglalkoztak. Az ülésen két tárgy vonta magára a figyelmet: a tisztviselők fizetésrendezése és a színházi pályázat dolgában beadott felelősség.

A fizetésrendezés dolgában Vecsey Imre főjegyző új tervezetet készített. A tervezet szerint a tisztviselők kezelő és segéd-személyzet nyolc osztályba van sorozva, — egymint központi, műszaki, erdészeti és gazdasági, rendőrségi, számvédségi, adókezelési osztály és a segéd- és kezelőszemélyzet osztálya.

Ezen beosztás alapján minden osztályban több fizetési osztály van, — a VIII-ik csoportot kivéve — három-három fizetési fokozattal.

Az előléptetés 5 évenként fog történni.

A közgyűlésnek joga van 18 évi szolgálatidő elteltével egyes érdemesebb tisztviselőket felsőbb fizetési osztályba helyezni. A közgyűlésen erre nézve indítványozó joga a polgármesternek lesz.

A rendőrfelügyelői állás betöltését ezután nem a közgyűlés, hanem a főispán eszközli, akire a kinevezési jogot átruházza az új szervezési szabályrendelet.

A színházkérdésben beérkezett felelősség tárgyában hosszabb vita után szótöbbséggel a felelősség elutasítását javasolja a bizottság. E fontos kérdés a 7-iki közgyűlés tárgysorozatán is szerepel, amikor a vélemények alaposan kialakulhatnak a színházberlet rég vajudó kérdése körül.

A jog- és pénzügyi bizottság több kisebb ügyet tárgyal még s ezután az ülést véget ért.

ÚJDONSÁGOK.

Segítség Ökörítő árváinak.

Az ököritői katasztrófa nyomai a szerencsétlen faluban immár nem láthatók. De ha valaki benézne az apró fehér falusi házak szobáiba, ezeken a csöndes tavaszi estéken, hajh, hány kisirt szemet, hány elszorult szívet, hány meggyötört em-szort találna ott! Hivatalosan is je-lentik már, hogy a szegény ököritőiak ugyancsak rászorulnak az ir-galmas emberek könyörületére.

A mi derék olvasógárdánk nem tagadja meg magát: jönnek, jönnek az apróbb-nagyobb adományok. A „Debreczen” ötnapos gyűjtése immár meghaladta a 200 koronát és hisz-szük, hogy a gyűjtés hátralevő öt napján legalább hasonló összeg fog beerkezni az árvák s elaggottak javára.

Tegnap a következő adományokat vettük kézhez:

Mike Ferenc	20 kor.
Kardos László	10 "
Ifj. Kardos László	5 "
Konkoly Kálmán	1 "

Ujból kérjük a „Debreczen” olvasóit, ne tagadják meg könyör-adományaikat szegény elárvult testvéreiktől. — A szerkesztőség, mint már jelentettük, szombatig fogad el adományokat.

A „Debreczen” szerkesztősége.

— A debreceni püspök Nagyváradon. Dr. Erőss Lajos debreceni püspök és gróf Degenfeld József egyházközségi főgondnok látogatása alkalmából a nagyváradi református egyház közönsége nagy ünnepségre készül, a Mezey Mihály elnöklété alatt működő rendező-bizottság már két ülésben foglalkozott az ünnepségek előkészítésével. — Április 9-én, szombaton délután Püspökladány felől a személyvonaton érkeznek az ünnepelt vendégek s április 10-én, vasárnap délelőtt 9 órakor az újvárosi református templomban isteni tisztelet tartatik, amelyen a püspök végzi az egyházi funkciókat s prédikálni is fog. Az isteni tisztelet végeztével a püspök és a főgondnok a Fekete Sas-szállodában berendezett lakásukon fogadják a tisztelgéseket, délután 2 órakor pedig a vendégek tiszteletére a Pannonia éttermében diszabédet rendeznek.

— A Debreceni Patronázs-Egyesület f. hó 3-án vasárnap d. e. 11 órakor a városháza nagyteremében nagy részvevő közönség jelenléte mellett tartott szervező-ülésen immár végleg megalakult. Dr. Kenézy Gyula foglalta el az elnöki széket, S. Csiky Lajos olvasta föl a febr. 24-ki közgyűlésből kiküldött szervezőbizottság munkálatait: az alapszabálytervezetet, melyet a közgyűlés változatlanul elfogadott s az egyesület tiszteletbeli tagjainak, tisztviselőinek, intézőbizottságának s választmányi tagjainak neveire vonatkozó ajánlatokat, amelyeket a közgyűlés szintén egyhangulag magáévá tett. A új egyesület tisztviselői elnök: Kulin Imre, társelnökök Domahidy Elemérné, dr. Erőss Lajosné, alelnökök: Kovács Gyula, Kovács József és Váci János, titkárok: Csiky Lajos és Mészáros Ödön, ügyészek: dr. Csath Sándor, dr. Dóczy Emil és dr. Fejér Ferenc, könyvtárnok: dr. Czako Zsigmond, pénztárnok: Somossy László, ellenőr: Uray Sándor, jegyző: dr. Szűcs Géza. — Intézőbizottságának tagjai pedig nevezett tisztviselők és a választmány következő tagjai: Aczél Géza, dr. Balogh Géza, dr. Brokcs Győző, Gácsér József, dr. Jászi Viktor, dr. Kenézy Gyula, Rostás István, dr. Szász Adolf, Sztankay S. Béla és Tóth Aurél. Tiszteletbeli tagnak választott a közgyűlés 17 urat, 21 urnőt, választmányi tagnak pedig 103 urat és 67 urnőt. A megválasztott elnök és titkár utasítást nyertek, hogy az alapszabályokat megerősítés véget mielőbb terjesszék föl a magy. kir. belügyminiszteriumhoz.

— A tisztviselőtelep alakuló gyűlése. A debreceni tisztviselőtelepet előkészítő nagybizottság a következő meghívó közzétételére kért fel bennünket: Meghívó. A debreceni tisztviselőtelep létesítését előkészítő nagybizottság a nagyértekezlettől nyert megbízásában eljárva, a tisztviselőtelepet elkészítette s az egyes részletek kidolgozásával ma már az ügyet abba a stádiumba juttatta, hogy a tényleges megvalósuláshoz szükséges, mint a jogi tekintetben való megalakulás nem szükséges. A nagybizottság kéréséről számot adni s egyben a szövetkezetet megalakítani óhajtja. Felhívjuk azért érdeklődőinknek látják s akik a szövetkezetnek tagjaivá óhajtának lenni, hogy minden további kötelezettség nélkül 1910. április hó 6-án, szerdán este 6 órakor a Royal szálloda nagytermében megtartandó alakuló közgyűlésen pontosan megjelenni sziveskedjenek. Az előkészítő bizottság.

— Nemes szívű adakozás. — Forrai Ernő, a jószívűségéről általánosan ismert földbirtokos Kovács József polgármesterhez 1000 koronát juttatott, hogy azt a szegények közt kiosssa. Az összegből az izr. nőegylet 300 koronát kap.

— Indítványok a közgyűlés előtt. Ma két indítvány érkezett Kovács József polgármesterhez a hetedik közgyűlés elé leendő terjesztés végett. Az egyik indítványt Hutfless Kázmér és társai adták be a tanácsnoki állások betöltése tárgyában. Az indítvány azt célozza, hogy irjon fel a közgyűlés azon belügyminiszteri rendelet hatálytalantása tárgyában, amely a tanácsnoki állás

elnyerését jogi képesítéshez köti. A másik indítványt Nyiri Ernő tette meg a Homokkertenek s általában a kertseknek világitása tárgyában. Az indítványok sorsa felett a közgyűlés fog határozni.

— **A város, mint alapító tag.** Debrecen város tanácsa tegnapi ülésén elhatározta, hogy a patronizs egyesületbe 50 korona díjjal alapító tagul belép.

— **Épül a debrecen-nagyvárad vasút.** A debrecen-nagyvárad vasút építését megkezdték. Az igazgatóság erre való tekintettel kérte a tanácstól a város által megszavazott 80 ezer korona kiutalását. A jog- és pénzügyi bizottság nem javasolja a kérelem teljesítését s ilyen irányban határozatot terjesztett a legközelebbi közgyűlés elé.

— **Huzódik a kulturpalota ügye.** A jog- és pénzügyi bizottság tegnapi ülésén a kulturpalota ügyével is foglalkozott. A kulturház céljaira a közgyűlés a Kossuth-utcai Bészler-házat jelölte ki. Ezt a határozatot a miniszter nem hagyta jóvá s így új terület kijelölése vált szükségessé. Miután az ügy még előkészítve nem volt, a bizottság visszadta a tanácsnak.

— **Debrecen a mult hóban.** Debrecen város közigazgatási bizottsága ma délután ülést tartott. Az ülésen a város mult havi közigazgatásáról szóló jelentéseket terjesztették elő. Jelenvoltak Domahidy Elemér elnöke alatt Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző, Bészler Károly, Szabó Kálmán, Csóka Samu, tanácsnokok, dr. Magoss György főügyész, dr. Tüdös Kálmán, Latinovics Mihály, Faust Elek, Csánki Viktor, dr. Tüdös János, dr. Baócs Dezső, Tóth István, dr. Balkányi Miklós, Reitz János, Csanak János, Riekl Antal, dr. Csáthy Bálint, Márk Endre, Boros József, Szilágyi Imre bizottsági tagok. — A polgármesteri jelentés szerint a rendőrség március havában tartóztatott összesen 225 egyént, akik közül az ügyészségnek átadott 3. A városról eltoloncoltak 30 csavargót. A rendőrkapitány, mint elsőfoku iparhatóság kiadott 41 iparendélyt melyért 490 kor. folyt be iparoktatási célokra. A katonai létszám a következő volt: közös hadseregbeli 1115 ember, 576 ló, honvédségi 1362 ember és 521 ló, összesen 2477 ember, 1097 ló. — A polgármesteri jelentés után a szakreferensek terjesztették elő jelentéseiket, melyeknek meghallgatása és jóváhagyása után az ülés véget ért.

— **Közegészségügy a mult hóban.** Dr. Tüdös Kálmán városi főorvos jelentése szerint a város közegészségügyi állapota március havában valamivel rosszabbodott a februárhoz képest. Szaporodott a halálozás száma, amennyiben február hóban 167, március hóban pedig 188 volt. A nagyobb szám oka a gümőkór és a sok halvaszületés volt. A ragályos betegségek közül a kanyaró, vörheny, ronesoló toroklob, hasihagymáz, sőt a trachoma is fellépett. Öngyilkosság 3 esetben történt. A piac állapota s az élelmiszerek minőségét illetőleg kielégítő volt. Azonban a főorvos a bizottság útján megkeresi a tanácsot, hogy utasítsa a rendőrhatalóságot, hogy élelmiszert árusító helyiségeket, nyílt piacokat italmérő üzemeket, vendéglőket, kávéházakat, szállodákat nagyobb szigorral ellenőrizze, illetve a közegészségügyi szabályrendelet intézkedéseit hajtsa végre.

— **Debreceniek a református konventen.** Erőss Lajos püspök f. hó 3-án gróf Degenfeld József főgondnok, Sass Béla és Dóczy Imre konventi rendes tagok kíséretében Budapestre utazott, hogy részt vegyen kíséreléssel együtt a f. hó 5-én összeült egyetemes konvent gyűlésén.

— **A gémeskut aldozata.** Zöld János fancieskai bérő neje szombaton vizet akart meríteni a tanyai gémeskutból, melynek gémjére elől hatalmas vaskölcse volt függesztve. A kölcset tartó vaskapcsok azonban a régi használat miatt meglazultak s

mikor aztán Zöld Jánosné a vedret a kutba akarta lerántani, a hatalmas kölcse leszakadt és a szerencsétlen asszony fején borzalmas sebet ütött. A súlyosan sérült asszonyt Debrecenbe szállították s orvosi kezelés alá vették. A segítség azonban nem használt s a szegény asszony pár órai kínódás után meghalt.

— **Népesedési statisztika.** A mult hónapban született összesen 289 gyermek, ref. 108 fi. 114 nő, r. kath. 16 fi. 16 nő, — g. kath. 6 fi és 9 nő, ág. ev. 2 fi, izr. 8 fi és 9 nő — Meghalt 188 ember. A szaporodás 101. — Házasságra lépett 60 pár. Ebből ref. 35, r. kath. 2, g. kath. 1, izr. 5, vegyes vallású pár 17. — A közközházi betegforgalom és a mentők működése élénknek mondható.

— **Halálos játék a fegyverrel.** Kis Gábor kerékgyártó mester f. hó 4-én délelőtt a műhelyben hagyta töltött fióbortját. Sánta Imre inasgyerek tréfából társára, Katonka Sándorra fogta a fegyvert, melyről azt hitte, hogy nincs megtöltve. A fegyver azonban elcsúszott a golyó Katonka Sándor bal szemébe furdódott. A szerencsétlen fiu rövid kínódás után meghalt. Az ügyészség megindította a vizsgálatot.

— **Debrecen adózása.** Debrecen városában az adózás a mult hónapban a következő volt: Egyenes adóban befolyt 41.425 kor. 53 f., a mult évben 105.899 kor. 34 f., a csökkenés 64.473 kor. 81 f., hadmentességi díjban 351 kor. 08 f., a mult évben 764 kor. 75 f., díjjövedékben 47.476 kor. 50 f., a mult évben 42.036 kor. 24 f., jözeletékben 24.062 kor. 90 f., a mult évben 110.021 kor. 35 f., a csökkenés 85.959 kor. díjjövedékben 1479 kor. 90 fill., a mult évben 2142 kor. 97 f., a csökkenés 663 kor. 7 f., dohányjövédékben 144.523 kor. 45 f., a mult évben 142.967 kor. 69 f., határvámjövédékben 22.012 kor. a mult évben 14.445 kor. 70 f., fogyasztási és italdobban 26153 kor. 02 f., a mult évben 25.885 kor. 62 f. Ezen számadatok szerint az ex-lexet nagyon megőrzi a kincstár, amennyiben az egyenes adókban óriási csökkenés mutatkozik a mult évi adózáshoz képest.

— **Sétahangverseny a háziipari kiállításon.** Ma d. u. 5-6-ig a kalotaszegi kiállításon az ipartestület dísztermében Magyar Imre közkezdvelt cigányzenekara fog hangversenyezni. A zenekart a kulturális célra való tekintetből Magyar Imre díjazta, a becsajította a vezetőség rendelkezésére. A kiállítás állandóan a legélénkebb érdeklődés tárgya. Nagyobb rendelők: Juhász Kálmán, Péczely Sándor, Antalfy Gyula, Riekl Antal, Bankó Lajos dr., Fajér Ferenc dr., Tanav Parkas, Domahidy Elemér főispán, Huzella Odón, Szerető István, Kübecher Ilona, Gözövit István, Kiss Ilonka, dr. Trocsányi Béla, dr. Kenézy Gyuláné, dr. Várady István, Kovács Gábor, Nagy József, Várady Géza, Székely Ferenc, dr. Balázs Bertalan, Szabó Elek. A kiállítás naponként megtekinthető d. e. 9-1-ig, d. u. 3-7-ig. Belépődíj a hangversenyre nincs.

— **Öngyilkos legény.** Domokos János püspökladányi 24 éves gazdálkodó, mint tudósítónk telefonálja, tegnap éjjel öngyilkosságot követett el. Forgó pisztollyal keresztül lötte a torkát. A golyó keresztül szakította a gégejét és azonnal megölte. Öngyilkosságának oka gyógyíthatatlan betegség. Az ügyészség a temetési engedélyt a vizsgálat mellőzésével megadta. — Az életunt ember gyógyíthatatlan betegsége miatt nyult a halálközeli fegyverhez.

— **A mezőőr fegyvere.** Hajduböszörményből jelentik: Gajdán Imre vagyonos marhakereskedő szekerem repát szállított. Tacsai Gábor mezőőr a Pródi-pusztán rákiáltott, hogy nem a rendes uton halad. — A gazda a megkezdett utról nem akart letérni, a mezőőr rálőtt és a gazdát jobb mellén megsebesítette. — A mezőőr ellen vizsgálatot indítottak.

Modell kalapok óriási választékban és olcsó árban csak Rózsánál. Kistemplombazár.

— **Kölcsonöket ház- és birtokvétele,** avagy építkezésekhez legelőnyösebb feltételek mellett nyújt a Kereskedők és Iparosok Hitelszövetkezete Csapó-utca 1. sz.

— **Női kalap alakítás és díszítése** 1 korona, Rózsánál, Kistemplombazár.

— **Akar nőülni?** Hölgyektől (ezek között olyanok törvénytelen gyermekekkel, testi hibával stb.) 5-500,000 korona vagyonnal fel vagyunk hatalmazva, megfelelő férjet keresni. Csakis urak (ha vagyon nélküliek is), akiknek komoly szándékuk van és gyors házassághoz akadály nincsen, irjanak e címre: L. Schlesinger, Berlin 18. Deutschland.

Nalam vett kalapformákat ingyen díszíték, Rózsa, Kistemplombazár.

— **Menyasszonyi kelengyék** kitűnő minőségben és a legszebb kivitelben szállít **Kardos László** vászon- és fehérnemű üzlete, Kossuth-utca 9. Tessék árjegyzéket kérni.

TÁVIRATOK

Justh Gyula jelöltetése.

Makó, április 5. A függetlenségi és 48-as párt intéző bizottsága ma nagy lelkesedéssel jelölte Justh Gyulát. Az intéző bizottság jelölése városszerte nagy lelkesedéssel fogadták.

A miniszterek tanácskoznak.

Budapest, április 5. A miniszterek holnap délelőtt tanácskoznia fognak. A tanácskozás a választások idejét fogja megállapítani.

Jön az üstökös.

Déva, április 5. Ma reggel hat órakor itt szabad szemmel volt látható az üstökös.

NYILT-TÉR.

E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget sem a kiadóhivatal, sem a szerkesztőség.

Nyilatkozat.

A közelmúlt napokban az a hír keringett a városban, hogy a színház pályázatból kifolyólag Komjáthy János és köztem anyagi elintézés létesült volna, illetve, hogy én Komjáthy Jánosnak 12.000 korona, vagy nem tudom mennyi koronát fizettem az ő pályázatból való visszalépéséért. E hírt én oly nevéstésnek és lehetetlennek tartom, hogy cáfoló nyilatkozat nem érdemesttem. A hír azonban ma is kering így tehát kollegiális kötelességemnek tartom, hogy férfias becsületzavamra kijelentsem miszerint e hír valótlan. S meggyőződéseim szerint ezen vádnam rólam való feltételezésére nem szolgáltam.

Addig is, míg Komjáthy Jánosnak az ez ügyből kifolyólag ellenem intézett támadása az illetékes fórum előtt elintézését nem nyert, e híresztelést rosszhiszemű valótlan-ságnak és rágalomnak nyilvánítom.

Debrecen, 1910. április 4-én.

Zilahy Gyula.

A „DEBRECZEN”

szerkesztősége és kiadóhivatala

Degenfeld-tér 2. sz.

PRO HIRDETÉSEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér; a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Levelezés.

Levele van a kiadóban és a hivatalos órák alatt átvehetik:

„Csak párosan”, „Leander”, „Tüskérróza”, „Don Ceasar”, „Fehéke”.

„Génusz” jelígre levele ment a Főpostára.

L. s. Tudósításod kaptam. Kétségbe vagyok esve egészségi állapotodért. Tudassz hogy letted felől. I. n.

„Modern asszony”, levele van a kívánt helyen. Könyörgöm érte küldni.

Szórakoztatni tudó oly fiatal embert ismeretséget szeretném, ki délutánokénti 2-3 óra órámban kedélyesen szórakoztatna. Csakis uri fiatal ember írjon „Náni” jelígre a kiadóba s jelezze e lapban.

„Bankár”-nak levél ment a Főpostára.

Kedves vidéki fiatal urileány ismeretséget óhajt egy idősebb igazi uriemberrel, aki állandó barátja lenne. Levelet „Ne nyulj hozzám” postrestante, Főposta.

Royal kávéházban e lapra figyelmeztett fehérbluzos hölgyet kérem, hol találkozhatunk. Főposta „Barna 25” jelígre.

Aranyos kis bakfis ismeretséget óhajtja egy Bpestről (ismeretség hiányában) idejött fiatal ember. Levelet „Bolya 27” a kiadóba.

Házasságokat teljesen díjtalanul közvetít a „Hymen” házasságok hetilapja. Kérjen ingyen felvilágosítást és mutatványszámot. Budapest, IX. Kinizsi-u. 19. II. e. 11. Válaszbélyeg.

Ajánlat.

Mazsola 40, dió 24, lekvár 30, szilva 16 kr. kilója **Deutschnál Hatvan-utca**

Valódi szegedi rózsza és édes nemes paprika különlegességek óriási raktára Lindenerfeld J. Jenő fűszernagykereskedésén. Városház-u. 2. Rózsater 3. Telefon 79. sz.

Monogrammok himzését elvállalja özv. Ducsy József Darabos-u. 50.

Jegyesek figyelmébe legjobban ajánlható **Kaiser Salamon** cég butor és lakberendezési cikkek raktára, ahol óriási választék és kedvező fizetési feltételek mellett szerezhetik be szükségleteiket. KAISER SALAMON Hatvan-utca, 2. sz. Telefon 685.

Arofátylak, legújabb tavaszi újdonságok **Vidánál**, Városház alatt.

Sajat termései ó- és új érmelléki hegyi fajborok, különböző éveiek, kapható 50 literen felül Tóth Sándornál, Hunyadi-u. 26. szám, Debreczen.

Német nyelvi oktatási és — különösen fürdőkre utazóknak alkalmas — német tárgyalási órákat elvállalok. Cim a kiadóban.

Másolási munkákat egy jóírású fiatal ember elvállal. Cim a kiadóban.

Lakás.

Egy **betonos** hentes üzlet május 1-től kiadó **Mészana-u. 18. szám.**

Udvarlakás: két szoba, konyha mellék-helyiségekkel május 1-re kiadó. Jó víz az udvarban. **Egymalom-u. 5. sz.**

Egy **modern** négyszobás lakás, fürdőszoba, villanyvilágítással május elsejére kiadó. **Széchenyi-utca 28.** — Értekezhetni lehet **Schweitzer Testvérek** varrógépraktárában.

Magános nőnél lakást keres kereskedő. Választ posta restante „Benő” címre kérek.

Kiadó Kossuth-u. 19. Két bolthelyiség májusra. Értekezhetni a háztulajdonosnál.

Osinosan burorozott kisebb szoba kiadó Széchenyi-u. 18. Farkasnéál, ajtó 5.

Kereslet.

Egy **tisztességes** vidéki lány helyben vagy Váradon kávécsarnokba, kiszolgáló lánynak óhajt menni ápril 15-re. — Ajánlatokat fizetés megje ölésével a „Debreczen” kiadóhivatalába kérek „Kávécsarnok” jelígre.

Gépiró kisasszony, ki kellő gyakorlattal bir, felvetetik. Cim a kiadóban.

Egy **fiatal** özvegy magános urnál gazdaszonyi állást keres. Cim: Molnár Lajosné, Pétefia-u. 4.

Ögyes mosónő kerestetik Burgundia-utca 9. sz.

Mindenes, főzést értő tisztességes nő pusztára felvetetik. Dr. Horváth, Közkórház.

Egy **tűzőnő** felvetetik Finkelstein Manó Csapó u. 8. sz. cipőfelsőrész készítő.

Lapunk utcai elárúsításához **fiúk (Rikancsok)** felvetetnek.

Mindennemű régiséget vásárol. Ki? cim a kiadóban.

Lapunk kiadóhivatalába egy kifutó fiú felvetetik.

Eladás.

Földbirtok 322 kat. hold, Nagyváradtól 22 kilométerre, országút mentén v. suti állomástól 5 kilométerre eladó. Értekezhetni: Eszényi Károlylyal Mezőkeresztesen.

Sestakerül bor 1908. évi hordónként vagy összesen eladó. Egymal m-u 5. szám.

Eladó ingasfak, 30 darab e ső, 20 darab másodosztályú akáclugasfa. évesfaragás, eladó. Meg ekinthető Simonyi-ut 32. sz. alatti nyárlak udvarán. a házmesternél.

Jókarban levő használt salon garnitúra olesón eladó **Behlen-utca 40**

Lenese, konyhára, valamint veömagnak igen szép, zsiszikmentes, mazsaja 28 koronáért eladó **David Sándornál** Kovásznán, Háromszék megye.

Halápi állomáshoz gya'og 10 perenyire, közvetlen az iskola mellett 33 hold föld eladó jó tanyaépületekkel. Felvilágosítást ad: dr. Kőrössi Kálmán ügyvéd, Bathyanyi-u. 5.

Eladó nyaraló és nyaralónak való szőlő a nagyerdei köruton. Értekezhetni **Szabó István** városi pénztárossal.

Makulatura újságpapír kiló- vagy mázsa számra a lap kiadóhivatalában eladó.

A Darabos utca 20. és 50-ik számú ház eladó. A tulajdonos címe a kiadóban meg tudható.

Tarr Mihály

adásvételi és pénzkölcsönöztes hirdetési irodája **Debreczen, Hatvan-u. 16. Telefon 683.**

Törlesztéses pénzkölcsönöket 10 évtől 60 évig terjedő időtartamra lebonyolítok 4 1/2-5 1/2% mellett, házakra, földekre. — Fennálló adósságokat konvertálok, kisebb-nagyobb hivatalnokoknak váltókölcsönt kieszközölök. Szövetkezeteknél második és harmadik helyre pénzt megszerzek. E elbiztosításokat 20 évtől 60 évig terjedő idő után 15 évi biztosítás mellett. 10 évre kölcsönt nyújtva lebonyolítok.

Mindezekre a megbízatásokra ingyen felvilágosítással szolgálk.

Nyomatott Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalatánál.

Mindenféle szőnyegek,

Agy- és asztalterlők, Flanell takarók, Füg-gönyök, Divántakarók, Viaszos vászon

!! LINOLEUM !!

óriási raktára

Donogán és Somossy

DEBRECZEN,
Kistemplombazár,

A HALLEI-ÜSTÖKÖS

elmulik, de a

„BOCSKAY”-cipőkenőcs

továbbra is megmarad!

GYÁRTJA:

NEUMANN NÁNDOR

vegészeti gyára.

Telefon: 205. Debreczen. Telefon: 205

Kapható: mindenütt!

Szabásomért és munkámért felelősséget vállalok.

PÉNZT

mindenki megtakarít, aki öltönyét vagy felöltőjét

40-50 koronáért

méret után finom gyapju- szövetből készített!

Fettman Sándor

uri szabónál

KOSSUTH UTCÁ 13 SZ.

Gyors és pontos kiszolgálás

Tisztíts csak

Globeus

Fémtisztítókivonat

legjobb fémtisztító a világon